

İSLAMİYET VE TÜRKLER

	Adı	Doğ-öl. Yeri	Doğ-ölüm	Alanı	Kitabı	Önemli Özellikleri
1	Ebu Hanife Numan b.Sabit	Irak-Küfe	699-767	Fıkıh-İslam Hukuku	Fıkhul Ekber	Keskin zekâsı, geniş ilmi ve fıkhi meselelere getirdiği akılcı, tatmin edici çözümler nedeniyle İslam dünyasında İmam Âzam (en büyük önder, imam) lakabıyla anılmıştır. Onun toplumda yaşanan sorunlara pratik çözümler getiren görüşleri pek çok insan tarafından benimsenmiştir. Onun görüşlerine dayanan Hanefi mezhebi Türkler arasında en çok benimsenen,kabul gören fıkhi düşünce ekolü olmuştur.
2	İmam-ı Maturidi	Özbekistan-Semerkant Maturid kasabası	852-944	İslam Akaidi Kelam	Kitabü Tevhit, Tevilatül Kuran	Yaşadığı dönemde İslam dininin inanç esaslarıyla ilgili şüpheler ortaya atmaya çalışan kötü niyetli kişilere karşı mücadele etmiştir. O, İslam'ın inançla ilgili ilkelerini akıl ve nakil (Kur'an ve sünnet) temeline dayalı olarak açıklamış, sistematik olarak ortaya koymuştur. Onun inanç konularıyla ilgili görüşlerini temel alan Maturidilik mezhebi, Türkler arasında geniş kabul görmüş, halk tarafından benimsenmiştir.
3	İmam-ı Hasan el-Eşari	Irak Basra-Bağdat	875-936	İslam Akaidi Kelam	El İbane an Usulid-diyane Risâlet-ül-İmân	Eş'ari İslam'ın inanç esaslarını, Allah'ın varlığını ve birliğini, Kur'an ve sünneti esas alarak akli delillerle savunmuştur. Onun kelam ilmiyle ilgili görüşleri Maturidî'ninkine benzerlik göstermektedir Maturidî ve Eş'ari'nin görüşleri itikatta ehlî sünnet mezhebinin temelini oluşturmaktadır.
4	İmam-ı İdris eş-Şafii	Filistin -Gazze Mısır- Kahire	767 - 841	Fıkıh-İslam Hukuku	Kitabül Ümm Er-risale	İmam Şafii, fıkıh ilminin esas ve usullerini, metodolojisini sistemli bir şekilde ilk ortaya koyan âlimdir. İmamı Şafiiye göre, rükudan kalkınca eller kaldırılır. Kan abdesti bozmaz, kadına dokunmak abdesti bozar.Şafiiilik mezhebi, ülkemizin özellikle doğu ve güneydoğu bölgelerinde yaşayan insanlar tarafından kabul görmüştür.
5	Ahmet Yesevi	Türkistan-Sayram Kasabası öl: Yesi Sehri	öl-1167	Tasavvuf İslam Ahlakı	Divanı Hikmet	İlk Türk tarikatı olan Yesevîlik tarikatının kurucusudur. Ahmet Yesevî söylediği hikmet dolu sözlerle, İslam'ı Orta Asya'da yaşayan Türkler arasında yaymış ve bugünkü Kırgızistan, Kazakistan, Özbekistan Türkmenistan gibi devletlerde yaşayan Türklerin Müslümanlık anlayışını şekillendirmiştir. Hoca Ahmet Yesevî'nin en belirgin yönü, İslam'ı tasavvufi bir yaklaşımla Türk boylarının anlayıp kabul edebilecekleri şekilde basit bir dille ifade etmesidir.
6	Ahi Evran	Azerbaycan-Hoy Öl:Kırşehir	1172-1262	Tasavvuf İslam Ahlakı	Matali ül-ıman	Kırşehir ve Kayseri civarında "Ahilik" adlı ilk esnaf teşkilatının kurulmasını sağlamış. Esnafılık teşkilatının ahlaki ilkelerini belirlemiştir. Bir çok kişinin meslek öğrenmesini sağlamıştır. Moğol saldırılarına karşı bulunduğu bölgede mücadele etmiştir.
7	Hacı Bektaş Veli	Horasan-Nişabur öl:Nevşehir	1210-1271	Tasavvuf İslam Ahlakı	Makalat	Anadolunun müslümanlaşmasında önemli katkılar sağlamıştır. Savunduğu ahlaki ilkelerle müslümanlar arasında birlik beraberlik ve kardeşliği güçlendirmiştir. İnsanlara dostça ve kardeşçe, barış içinde yaşamayı öğretmiştir.Bektaşilik tarikatının kurucusudur. "Eline beline diline sahip ol", "Bir olalım, iri olalım diri olalım"
8	Mevlana	Horasan-Belh Öl:Konya	1207-1273	Tasavvuf İslam Ahlakı	Mesnevi Fihi Ma fi	Konya bölgesinde yaşamıştır. Mesnevi adlı eserini farsça olarak yazmıştır. Mevlâna din, dil, ırk ayrımı yapılmaksızın bütün insanlara sevgi ve saygı gösterilmesini istemiştir.Sohbetlerinde, eserlerinde çoğunlukla sevgi, barış ve hoşgörü üzerinde durmuştur. Yedi öğüt ve "Ne olursan ol yine de gel" sözleri meşhurdur.
9	Yunus Emre	Sivrihisar	1240-1320	Tasavvuf İslam Ahlakı	Divan	Hayatı hakkında bilgiler net değildir. Yunus Emre, Mevlâna ve Hacı Bektaş Veli'nin düşüncelerinden etkilenmiştir. Taptuk Emre'den ilim öğrenmiş, ders almış, onun dergâhında yetişmiştir. Tasavvufi açıdan belli bir olgunluğa eriştikten sonra hayatını insanları yetiştirmeye, onlara faydalı olmaya adanmış, bu amaçla şehir şehir dolaşmıştır. Duru bir Türkçe olarak yazdığı şiirler ilahi olarak söylenmektedir
10	Hacı Bayram Veli	Ankara	1352-1428	Tasavvuf İslam Ahlakı		Hacı Bayram Veli, eğitimini tamamlayıp tasavvuf alanında olgunlaştıktan sonra Ankara'da kendi dergâhını kurup insanları dinî, ahlaki ve tasavvufi konularda aydınlatmaya başladı. Onun dergâhında pek çok insan manevi eğitim gördü. İlim, irfan, ahlak ve edep öğrendi.Ziraatle uğraşmış; buğday, arpa, yulaf vb. ekmiştir. Elde ettiği gelirin önemli bir bölümünü hayır için harcamış, muhtaç durumda olanlara dağıtmıştır. Ankara ve civarında İslam'ın yaygınlaşmasında büyük katkılar sağlamıştır
<p>1. Türklerin Müslüman Oluşu : Türkler, tarihin çeşitli dönemlerinde Budizm, Manihaizm, Zerdüştlük, Yahudilik ve Hristiyanlık gibi dinleri benimsemişlerse de bu dinlerin hiçbiri onların hayatında kalıcı olmamıştır. İslam'dan önce Türkler arasında en çok benimsenen inanç biçimi ise Gök Tanrı inancı olmuştur. Gök Tanrı inancına göre Tanrı tekti; her şeyi yaratan, yaşatan, kâinatı idare eden yüce bir varlıktı. İnsanlara yol gösterir, sıkıntılı zamanlarında onlara yardım ederdi. Hakanları tahta çıkarır, korur ve zafere ulaştırırdı. Bütün insanların kaderini o belirlerdi. Türkler Gök Tanrı'ya dua eder, onun adına ant içer ve kurbanlar keserlerdi.Gök Tanrı inancını benimseyen Türkler ölen kişilerin ruhlarının yaşadığına,iyi ruhların cennete, kötü ruhların da cehenneme gideceğine inanırdı. Cennete uçmak,cehenneme تامو derlerdi. Türkler, ölen yakınları için yuğ adı verilen cenaze törenleri düzenler,taziye için gelenlere ziyafetler hazırlardı. İslam'dan önce Türkler arasında doğruluk, dürüstlük, misafirperverlik, büyüklere saygı, yardımseverlik gibi üstün ahlaki değerler yaygındı. Adaletle de çok önem verilirdi. Türk topluluklarında yalan, hile, hırsızlık, haksızlık, zina gibi kötülükler büyük suç kabul edilir ve en ağır şekilde cezalandırılırdı.751 yılında Çinlilerle Araplar arasında yapılan Talas savaşında Karluk, Yağma ve Çiğil Türk boyları müslüman olmuştur. Türklerin müslüman olmasında ehl-i beyt mensuplarının da önemli etkisi olmuştur. İlk Müslüman Türk devletleri: İtil Volga Bulgar Devleti (920), Karahanlılar (Hükümdarı Abdülkerim Satuk Buğra Hanın sayesinde) (945), Gazneliler (963)</p>						
<p>Türklerin İslam Medeniyetine Katkıları : Türkler İslam medeniyetine sadece askerî ve siyasi alanda değil, kültürel alanda da önemli katkılar sağlamışlardır. Bilim, fen, sanat, edebiyat, mimari, musiki vb. alanlarda çalışmalar yapıp kalıcı eserler bırakarak İslam medeniyetinin zenginleşmesine katkıda bulunmuşlardır.Müslüman Türkler, hâkim oldukları topraklarda birçok medrese, külliye, rasathane vb. kurumlar yapmışlardır. Buralarda gerek pozitif bilimler gerekse dinî ilimler alanında meşhur olmuş pek çok âlim, kâşif, mutasavvıf, mimar vb. yetiştirmişlerdir. İbni Sina, Biruni, Farabi,Uluğ Bey, Ali Kuşçu Türkler arasında yetişmiş meşhur ilim adamlarından bazılarıdır. Coğrafya alanında: Piri Reis (Dünya haritası), Seydi Ali Reis, Tefsir : Zemahşeri, Hadis:Buhari, Mimari: Mimar Sinan, Mimar Davut Ağa, Mimar Mehmet Ağa(Sultan Ahmet Camii) Minyatür:Derinliği olmayan resim sanatı (Levni) Hüsnü Hat: Güzel yazı yazma sanatı (Hafız Osman) Tezhip: Altınla Süsleme sanatı Ebru: Su üzerinde resim yapma sanatı, Edebiyat Alanında katkıları: Kaşgali Mahmut (Divanı Lügatit Türk), Matematik ve Astronomi : Harezmi, Uluğ Bey, Ali Kuşçu, Biruni, Ebu Kamil Şuca Tıp: İbni Sina (El Kanun fit-tıp) Felesefe Farabi, Fizik: İbni Heysem Tarih:Ahmet Cevdet Paşa,</p>						